UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Jnstitutio vite sacerdotalis d[omi]ni Joannis tritemij abbatis spanhemensis ordinis diui patris benedicti mogu[n]tinensis dioces[is] ...

Trithemius, Johannes

[Mainz], [nach 22.X. 1494]

Johannis tritemii abbatis spanhemensis ordinis diui patris benedicti ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-31315

Visual Library

3

Johannis tritemij abbatis ſpanhemenſis ordinis diui patris benedicti. de vita ſacerdotū ad nicolaum mernicenſem preſbyterum tractatus exordium ſumit.

Petis a me nicolae frater amātiſſime. et crebris epiſtolis inſtas: ut tibi formā in ſacerdocio laudabiliter viuendi. ſtilo cōmendem. Supra vires ingenij me laborare cōpellis: morſibusq; emuloꝝ lacerandū exponis: qui me ex hoc p̄ſumptuoſum iudicabūt: q via quā ipſe necdū ambulare didici: tibi velim demonſtrare. Et quāq; ſe res ita habeat: malo tamē emulacōnis ſubire iudiciū: q̄ʒ charitatis in te mee ferre detrimentum. Tanta em̄ dilectione te ſemp colui: ut negare tibi quippiā poſtulanti nunq̄ʒ cōſueuerim. Cupiens itaq; ſatiſfacere p̄cibus tuis. normā viuendi ex ſcriptis ſanctoꝝ tibi commendare volui: non q ſtatui tuo prorſus ex omni pte ſufficiat: ſed p qualicūq; principio ad honeſtā cōuerſationē te ſi velis inducat. In primis itaq; te moneo ex diffinicōne nois: ſtatum penſare indicte cōuerſacōnis. Etem̄ dicimur clerici: quotquot in ſortē dn̄i ſumus ſpecialiter electi. Interp̄temur itaq; vocabulū nois: et intelligemus qualitatē p̄ceпte honeſtatis. Cleros etem̄ grece: ſors interp̄tatur latine. A cleros ergo clerici: in dn̄i ſortem dicūtur electi. Si nos igitur in dei ſortem vocatos agnoſcimus: cur adhuc mūdo militamus? Ad q̄d in terra morientiū hereditatē querimus: qui deū ſe nobis pollicentē hereditatē expectamus? In veteri nāq; teſtamento legimus dn̄m ſacerdotibus et leuitis p̄cepiſſe: ne inter filios iſrael fratres ſuos acciperent hereditatem: eo q ipſe hereditas eſſet eoꝝ. Nūc ergo ſi eſſe te clericū exiſtimas: debes a ceteris hominibꝫ excellentia cōuerſationis honeſtior incedere: et mūdi hu9 perituras diuicias minime amare. Q ſi animū tuū ſeculi hereditati ſubmiſeris: extra ſortē dn̄i. cū inſipientibus colloceris. Non enim dignabitur te dn̄s inter electos ſuos

recipere: ſi poſt aurum abiens. mundū decreueris amare.
Turpiſſima eſt in ſacerdote chriſti auaricia: que ſeruū dei
miniſtrū facit idolorum. Hec ſi animū tuū ſemel ceperit:
nunqꝫ ſui cōpotem amplius dimittit. Nemo enim poteſt
duobus dñis diſſentientibus ſeruire. Non poteſtis inquit
deo ſeruire. et māmone. Nō poteris bonus eſſe clericus: ſi
fueris auarus. Scio autē et longa experientia tecū cōuer
ſando didici. quoniā natura parcū te genuit: caue ne donū
gratie ad fomenta cōuertas auaricie. Enīuero qui volunt
diuites fieri in hoc ſeculo: frequenter temptacōnes inci⸗
dūt diaboli. Oportet aūt miniſtrū dei ſegregatū eſſe a ſol
licitudine mūdi: quia nō poteſt ad deū ire mens libera: ſi
terrenis curis fuerit implicata. Hinc coronas raſas por
tamus in capite: quatenus abiectis ſuꝑfluitatibus libere
ad deū aſcenſum paremus in cogitatione. Crines namqꝫ
capitis: ſuꝑfluitates terrene deſignāt actionis. Et ſicut ex
ſuꝑfluitate humoris crines capitis ꝓueniūt: ſic ex amore
pecunie ſollicitudines mūdi creſcūt. Cū ergo crines capi⸗
tis in modū corone abradimus: monemur ut miſterio dei
a ꝑplicati. om̄es curas mūdi contemnamus. Sicut autē
caput ꝑs eſt eminentior corporis: ita mens vis ſuꝑma ra⸗
tionis. Idcirco autē coronā geſtamꝰ in capite: ut terrenis
curis abſoluti. ad dei cōtemplationē liberius eleuemur in
mente. Unde et nos clauſtrales qui monachi dicimur. co
ronis ampliſſimis ornati. crines pautiores in capite relin
quimus: vt nos actiue vite mortuos in cōtemplatione ce⸗
leſtiū vacare ꝑamplius oſtendamus. Attende nūc diffini
tionē nōis: et cura cōdignis vite meritis ſorti reſpondere
ſuperni conditoris. Omni cuſtodia ſerua cor tuū ne te in
ꝓfundū auaricie demergat cupiditas: ne libidinis ardor
animū tuū cū peccatoribus in ſcenū luxurie detrahat: ne
ſuperbie faſtus te ad inferos ſine fine cruciandū ſecum tra
hat. Caue neꝑ huius mundi curas a ſorte dei decidas:
caue ne famā boni nominis perdas: caue ne in via con⸗
temptoꝝ dei ꝑgas. Ruinas multoꝝ in circuitu ſacerdo⸗
tum conſidera: et de tuo ſemper periculo ſimili formida.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nuſq̃ inter mortales ſecurius viuitur: q̃ ſi periculū ſemp
timeatur. Unde ſcriptū eſt. Beatus homo q̄ ſemp eſt pa-
uidus: qui autē mentis eſt dure: corruet in malū. Enīuero
periculū qui timet. cauet: qui negligit. incidit. Oportet mi-
niſtrū chriſti. ſacerdotē dei. virū eſſe nō puerū: ut ſciat et
intelligat quale onus ſuſceperit: pro cuius admiſtratione
in diſtricto dei iudicio ſit redditurus rationem. Sit ergo
prudens. ſobrius. caſtus ꝛ quietus: ſit pudicus. benignus.
māſuetus: ut qui plebis indocte p̄ceptor cōſtituitur: nullū
de ſua cōuerſatione contemptū patiatur. Sacerdotis eſt
interrogatū reſpondere de lege: vicia ſubditorū ꝑ verba
ſancte p̄dicationis cōſtanter arguere: et nulla ꝓ veritatis
amore aduerſa formidare. Oportet eū qui ſacerdocio in
populo dei fungitur virū doctū eſſe in lege diuina: ut ſciat
in tempore noua ꝓferre et vetera: ne inter canes mutos nō
valentes latrare. officij ſui ꝑdat dignitatē. Tuum nūc eſt
o nicolae aliorꝫ vicia ſedula monitione arguere: et te vi-
cijs alienū exhibere: ne ſi vicioſus crimina arguas: temet-
ipm damnandū reddas. Nemo eñ in alio cōfidenter po-
teſt rep̄hendere: qđ ſe cōſcientia teſte meminerit cōmiſiſſe.
Oportet ergo illū eſſe irrep̄henſibilem: qui aliorꝫ peccata
ſedet iudicare: qꝛ qui in ſe cōmittit qđ in alijs arguit: non
emendat. ſed ꝓuocat. Sed multi hodie inter ſacerdotes
hypocritis ſimiles inueniūtur: qui delinquentibus in le-
uioribus fratribꝫ iraſcūtur: et ſibi nolūt a quoq̃ indigna-
ri. Miſera humane fragilitatis cōditio: peccatorē pecca-
tor cōdemnat: et diſparem fert in pari crimine ſententiā.
Mentiar ſi nō multotiens proximū ſuū de fornicatione
arguit adulter: pauca in alio vicia cōdemnat iudex in mul-
tis vicioſus: et ut ſuā prauitatē occultare valeat: omniū de-
licta manifeſtat. Contra quē a dn̄o dicitur. Hypocrita:
eijce primū quē geſtas trabē in oculo ꝓprio: et ſic feſtucā
videas in alieno. Quid furem rep̄hendit ſacrilegus: vi-
cioſum ſceleratus cur arguit? Infructuoſa ꝓrſus omnis
erit correctio: quā vite cōmaculat equalis turpitudo. Ut
igitur careas hypocritarum oꝓprobrio: caue alterius cor-

rector in ſimili delinquere peccato. Nunq̄ fiet vtilis cor-
rectio in ſubditis: dum is qui p̄eſt publicas ſubmittit col-
la peccatis. Enīuero ius correctionis amittitur: quando
correctoris cōuerſatio ſubditoꝝ vicijs inquinatur. Sacer
docij vileſcit auctoritas: ſi honeſtatē cōuerſationis publi-
ca corrūpit iniquitas. Om̄is igit̄ correctio in ſuo auctore
ſumat exordium: et ſic denū ſecura procedat in publicū.
Suſpendat correptionis ad tempus ſententiā: quē in cri
mine ſimili cōſcientia ꝓpria remordet. Corruptus iam eſt
ut plurimū ſtatus credentiū: et eſt ſicut populus ſic quoq̄
ſacerdos: om̄es auaricie ſtudent. a maiore vſq̄ ad infimū.
Ve genti peccatrici: que ſemꝑ ad grauiora prolabit̄: dū
pari delicto noxios ſuos iudices intuetur. Ad tantā nūc
miſeriā deuenit auctoritas eccleſiaſtica: ut ſacerdotū ver-
ba iubeamur amplecti nō facta. Dicunt em̄ de ſemetipſis
infelices p̄ſbyteri. inquinacōnis ſue teſtimoniū ꝑhibentes
Eruditionis nr̄e verba vos o chriſtifideles attendite: ex-
empla cauete. O verba cōfuſione ſempiterna digniſſima:
que quantū ex doctrina erudire populū dei debuerāt: tan-
tū ex operibus ꝑuerſis ſcandaliſant. Indocti. rudes. iam
ſine diſcretione meriti ad ſacerdotiū veniūt: qui moribus
ſuis peſſimis chriſti oues infeliciter occidunt. Nulla iam
in ordinādis clericis vite ſanctitas requirit̄: lr̄aꝝ eruditio
nulla poſtulatur: cōſcientie puritas nō attenditur. Suffi-
cit apud eos. ſi currentē ſortem poſſint cōſtruere: ſi cuius
partis orōnis ſit dñs reſpondere: ſi ita et non intelligere.
Ve nr̄e tempeſtatis ep̄is. qui ſecularibus negocijs intēti
ordinacōnes clericoꝝ non cōſiderant: ſed curā examinādi
imperitis locant: q̄z diſtrictā ſunt ſubituri ſententiā: qui
ſe tocius in eccleſia mali exhibent cauſam. Enīuero cum
oporteat ſacerdotē fideliū doctū eſſe et ſanctū: qua teme-
ritate imperiti ad ſacerdociū veniūt: qui nec ſe nec alios
erudire poſſunt: Neq̄ em̄ ſine doctrina bona in clerico
vita ſufficit: neq̄ doctrina ſine vita populū ſalubriter eru
dit. Nam doctrina ſine moribus doctorem perimit: vita
ſine doctrina inutilem facit. Latratu ſiquidē canū et ba-

culo paſtoris: rabies luporum fuganda eſt. Paſtor itaqꝫ
eccleſiaſticus ꝑ vitã bonã ouibus ſuis exemplum iuſticie
prebeat: ꝑ ſalutarẽ doctrinã mentes auditoꝝ paſcat: ne ſi
vnũ ſine altero faciat: vel ſe negligat vel gregis curã infru
ctuoſe agat. Heu qd dicã de ſacerdotibus nr̃is indoctis
et viciofis: auaris. luxurioſis ⁊ peſſimis? Pudet me loqui:
et ſilere nõ valeo. Proſpice tibi nicolae chariſſime ne imi
tator eoꝝ fias. qui cõtemptis codicibus ſcripturarũ. lu
dis et potacõibus diem totũ vacãt: qui ſe mulierũ cõmix
tionibus maculãt: qui prauis ſuis moribus. multos in le
ge dei ſcandaliſant. Eſto in populo dei honeſtatis exem
plar: in oĩbus quantũ fieri poteſt te irrep̄henſibilẽ exhi
beas: ut omnẽ de te male ſuſpitionis occaſionem tollas.
Oportet eĩ teſtimoniũ haberi. etiã ab his qui foris ſunt:
quia p̄dicantis ſermo facile cõtemnitur: cuius vita malis
ſuſpicõibus in populo notatur. Teipm̃ itaqꝫ bonorum
operũ cultorẽ exhibeas: quatenus populũ dei non minus
exemplo q̃ȝ ſermone informare queas. Quod ut ſalubriter
poſſis ꝑficere: cõſorcia indiſciplinatoꝝ cura declinare: qꝛ
vix ſine rep̄henſione viuere ſufficit: qui maloꝝ cõſorcia nõ
fugit. Dicit eĩ ſcriptura. Cũ ſancto ſanctus eris: et cum
ꝑuerſo ꝑuerteris. Et iterũ. Qui tangit picem. inquinabit̃
ab ea. Unuſquiſqꝫ ꝓpoſiti ſui delectatur habere cõſortes.
Si igit̃ bonus es: bonoꝝ ama conſortiũ. Nam ſi pedem
tuũ a cõuentu malignantiũ non ꝓhibueris: ſubditoꝝ de
tractionibus oĩ tp̄e ſubiacebis. Facile decipitur iuueni
lis animus cõſortio ꝑuerſoꝝ. Juuenis es. et in vtrãqꝫ par
tem flexibilis: idcirco ſumma tibi diligentia inuigilandũ
eſt: ne indiſciplinatoꝝ conſortio depraueris. Nihil eĩ ſic
iuuenibus nocet: quẽadmodũ praua exempla ſeniorum.
Quanto vero iunior es. tanto tibi maiori ſollicitudine cu
randũ eſt: ut vitã tuã in ſynceritate timoris dñi cuſtodias
Scriptũ eſt eĩ. Adoleſcens iuxta viam ſuã: etiã cũ ſe
nuerit non recedet ab ea. Quod iuuenis didiceris: in ſe
nectute practicabis.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN